

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 36/13

Λουξεμβούργο, 21 Μαρτίου 2013

Απόφαση στην υπόθεση C-92/11
RWE Vertrieb AG κατά Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV

Τυποποιημένη ρήτρα που περιλαμβάνεται σε συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές υπόκειται σε έλεγχο καταχρηστικότητας ακόμη και αν απλώς επαναλαμβάνει εθνική ρύθμιση η οποία εφαρμόζεται σε άλλη κατηγορία συμβάσεων

Στον εθνικό δικαστή ανατίθεται να εκτιμήσει, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αν τέτοια ρήτρα η οποία επιτρέπει στον προμηθευτή φυσικού αερίου να αναπροσαρμόζει μονομερώς την τιμή πληροί τις απαιτήσεις της καλής πίστωσης, της ισορροπίας και της διαφάνειας

Η Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen (ένωση καταναλωτών της Βόρειας Ρηνανίας-Βεσφαλίας) αμφισβητεί ενώπιον των Γερμανικών δικαστηρίων τυποποιημένη συμβατική ρήτρα με την οποία η RWE, γερμανική επιχείρηση παροχής φυσικού αερίου, επιφυλάσσεται έναντι των πελατών της του δικαιώματός μονομερούς τροποποίησης της τιμής όταν οι πελάτες αυτοί έχουν συνάψει ειδικές συμβάσεις (*Sonderkunden*). Οι πελάτες αυτοί, αντί να επιλέξουν το τιμολόγιο γενικού καθεστώτος που οι Γερμανοί προμηθευτές φυσικού αερίου έχουν υποχρέωση να προσφέρουν στους καταναλωτές, έχουν συνάψει σύμβαση βάσει της ελευθερίας των συμβάσεων. Υποστηρίζοντας ότι η επίμαχη ρήτρα είναι καταχρηστική, η ένωση ζητεί, για λογαριασμό 25 καταναλωτών, την επιστροφή των επιπλέον ποσών που αυτοί κατέβαλαν στην RWE ως αποτέλεσμα τεσσάρων αυξήσεων της τιμής μεταξύ του 2003 και του 2005 που ανέρχονται σε 16 128,63 ευρώ.

Η RWE προβάλλει, ιδίως, ότι δεν είναι δυνατός ο έλεγχος της καταχρηστικότητας της επίμαχης ρήτρας, η οποία περιλαμβάνεται στους γενικούς όρους που εφαρμόζονται για τους συγκεκριμένους πελάτες. Πράγματι, η ρήτρα αυτή απλώς παρέπεμπε στη γερμανική κανονιστική ρύθμιση η οποία εφαρμόζεται στις συμβάσεις γενικού καθεστώτος. Η κανονιστική αυτή ρύθμιση επέτρεπε στον προμηθευτή να αναπροσαρμόζει μονομερώς τις τιμές του φυσικού αερίου χωρίς αναφορά του λόγου, των όρων και της εκτάσεως αυτής της τροποποίησης διασφαλίζοντας, όμως, την ενημέρωση των πελατών για την εν λόγω τροποποίηση και το δικαίωμά τους να προβούν, ενδεχομένως, σε καταγγελία της συμβάσεως.

Αφού ηττήθηκε ενώπιον των κατωτέρων δικαστηρίων, η RWE προσέφυγε ενώπιον του Bundesgerichtshof (ομοσπονδιακό δικαστήριο, Γερμανία) το οποίο υπέβαλε στο Δικαστήριο ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ένωσης¹ οι οποίες σκοπό έχουν την προστασία των καταναλωτών από τις καταχρηστικές και/ή αδιαφανείς συμβατικές ρήτρες. Το Γερμανικό δικαστήριο διερωτάται, ειδικότερα, σχετικά με το περιεχόμενο της εξαιρέσεως από τον έλεγχο της καταχρηστικότητας των **τυποποιημένων ρητρών που απλώς επαναλαμβάνουν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου**.

Με τη σημερινή απόφασή του το Δικαστήριο κρίνει ότι **πρέπει να ελέγχεται η καταχρηστικότητα² τέτοιων ρητρών στην περίπτωση που οι νομοθετικές διατάξεις τις οποίες επαναλαμβάνουν εφαρμόζονται μόνο σε άλλη κατηγορία συμβάσεων**.

¹ Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ L 95, σ. 29) και οδηγία 2003/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 98/30/ΕΚ (ΕΕ L 176, σ. 57).

² Δυνάμει της οδηγίας 93/13, προπαρατεθείσας στην υποσημείωση 1.

Πράγματι, η εξαίρεση από τον έλεγχο καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών που απηχούν τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που διέπουν ορισμένη κατηγορία συμβάσεων δικαιολογείται από το ότι εύλογα μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο εθνικός νομοθέτης έχει προβεί σε εξισορρόπηση του συνόλου των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μερών στις συμβάσεις αυτές. Η συλλογιστική αυτή δεν ισχύει, όμως, για τις ρήτρες διαφορετικής συμβάσεως. Πράγματι, η εξαίρεση ρητρας τέτοιας συμβάσεως από τον έλεγχο καταχρηστικότητας για τον μοναδικό λόγο ότι επαναλαμβάνει ρυθμίσεις οι οποίες έχουν εφαρμογή μόνο σε άλλη κατηγορία συμβάσεων θα έθιγε την προστασία των καταναλωτών που επιδιώκει το δίκαιο της Ένωσης.

Όσον αφορά την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα της επίμαχης ρήτρας, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έχει αναγνωρίσει, στο πλαίσιο των συμβάσεων αορίστου χρόνου όπως οι συμβάσεις παροχής φυσικού αερίου, την ύπαρξη ευλόγου συμφέροντος του προμηθευτή να τροποποιεί το κόστος της υπηρεσίας του. **Οι τυποποιημένες ρήτρες που καθιστούν δυνατή τέτοια μονομερή αναπροσαρμογή πρέπει να τηρούν τις απαιτήσεις καλής πίστωσης, ισορροπίας και διαφάνειας.** Ως προς το σημείο αυτό, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι **απόκειται, εν τέλει, όχι στο ίδιο αλλά στον εθνικό δικαστή να διαπιστώσει αν αυτό συμβαίνει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.**

Κατά την εξέταση εκ μέρους του εθνικού δικαστή θα πρέπει αποδίδεται ουσιώδης σημασία στα εξής κριτήρια:

- **η σύμβαση πρέπει να εκθέτει κατά τρόπο διαφανή τον λόγο και τον τρόπο αναπροσαρμογής του εν λόγω κόστους,** ώστε ο καταναλωτής να μπορεί να προβλέψει, βάσει σαφών και κατανοητών κριτηρίων, τις ενδεχόμενες μεταβολές του κόστους αυτού.

Το Δικαστήριο τονίζει συναφώς ότι η έλλειψη ενημερώσεως επί του σημείου αυτού δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να αντισταθμιστεί από το γεγονός και μόνο ότι οι καταναλωτές, κατά την εκτέλεση της συμβάσεως, θα ενημερώνονται, αφενός, για την τροποποίηση του κόστους με τήρηση εύλογης προθεσμίας προειδοποίησεως και, αφετέρου, για το δικαίωμά τους να καταγγείλουν τη σύμβαση αν δεν επιθυμούν να αποδεχθούν την τροποποίηση αυτή.

- **θα πρέπει να υπάρχει, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, πραγματική δυνατότητα ασκήσεως του δικαιώματος καταγγελίας που παρέχεται στον καταναλωτή.** Αυτό δεν ισχύει όταν, για λόγους που σχετίζονται με τις πρακτικές λεπτομέρειες ασκήσεως του δικαιώματος καταγγελίας ή με τις συνθήκες της οικείας αγοράς, ο καταναλωτής δεν έχει όντως τη δυνατότητα να αλλάξει προμηθευτή ή όταν δεν έχει ενημερωθεί με τον δέοντα τρόπο και εγκαίρως για την τροποποίηση.

Εξάλλου, **το Δικαστήριο απορρίπτει τα αιτήματα της Γερμανικής Κυβερνήσεως και της RWE για περιορισμό των διαχρονικών αποτελεσμάτων της αποφάσεώς του προκειμένου να περιοριστούν οι οικονομικές επιπτώσεις της.** Ως εκ τούτου, η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης στην οποία προβαίνει το Δικαστήριο με την απόφαση αυτή δεν εφαρμόζεται μόνο στις τροποποιήσεις τιμολογίων που επέρχονται από σήμερα, αλλά σε όλες τις τροποποιήσεις τιμολογίων που έχουν επέλθει μετά την έναρξη ισχύος των ερμηνευόμενων με την απόφαση αυτή διατάξεων του δικαίου της Ένωσης³. Είναι αναγκαίο όμως να πληρούνται, επίσης, οι προϋποθέσεις για να αχθεί ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων μια διαφορά σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων αυτών.

Το Δικαστήριο παρατηρεί συναφώς ότι οι οικονομικές επιπτώσεις, για τις επιχειρήσεις παροχής φυσικού αερίου στη Γερμανία οι οποίες έχουν συνάψει ειδικές συμβάσεις με καταναλωτές, δεν μπορούν να προσδιοριστούν μόνο βάσει της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης στην οποία προέβη το Δικαστήριο με τη σημερινή του απόφαση. Πράγματι, στον εθνικό δικαστή απόκειται να αποφανθεί, λαμβάνοντας υπόψη την ερμηνεία αυτή, ως προς τον συγκεκριμένο νομικό

³ Η οδηγία 93/13, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 1, άρχισε να ισχύει στις 14 Απριλίου 1993 και η προθεσμία για την μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο έληξε την 31η Δεκεμβρίου 1994. Η οδηγία 2003/55, προπαρατεθείσα επίσης στην υποσημείωση 1, άρχισε να ισχύει την 1η Νοεμβρίου 2003 και η προθεσμία για τη μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο έληξε την 30η Απριλίου 2004.

χαρακτηρισμό ορισμένης συμβατικής ρήτρας βάσει των ιδιαίτερων περιστάσεων της κάθε υποθέσεως.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106